

گام دوم انقلاب در خوزستان

گردآوری و تألیف:

امیر حیات مقدم

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

تهران - بهار ۱۳۹۸

سرشناسه	حیات مقدم، امیر، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	گام دوم انقلاب در خوزستان/گردآوری و تألیف امیر حیات مقدم؛ ویراستار ادبی رضا فضل‌ی، اکبر بتونی؛ ویراستار علمی محسن رستمی.
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، مرکز انتشارات راهبردی، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۵۷ص.
شابک	۴۹۰۰۰۰ ریال : ۸-۴۸-۶۳۵۰-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
موضوع	خوزستان
موضوع	Khuzestan (Iran: Province)
شناسه افزوده	رستمی، محسن
شناسه افزوده	دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی. مرکز انتشارات راهبردی
رده بندی کنگره	DSR۲۰۱۷
رده بندی دیویی	۵۳/۵۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۰۴۸۱

گام دوم انقلاب در خوزستان

گردآوری و تألیف: امیر حیات مقدم

ویراستار ادبی: رضا فضل‌ی، اکبر بتونی

ناظر ویراستار: مرتضی چشمه‌نور

صفحه آرا: علی مهدیزاده

طراح جلد: زهرا مهدوی

نوبت چاپ: اول- بهار ۱۳۹۸

ناشر: انتشارات دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۹۰۰۰۰ ریال

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب محفوظ است.

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی

مرکز انتشارات راهبردی

نشانی انتشارات: تهران. ضلع شمالی بزرگراه شهید بابایی، بعد از اتوبان هنگام،

دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، انتشارات دانشگاه عالی دفاع ملی

نشانی اینترنتی: www.sndu.ac.ir

تلفن: ۲۲۹۷۰۳۴۳

فهرست مطالب

۱۵	مقدمه.....
۱۷	دیباجه.....
۱۷	بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران.....
۳۹	فصل اول: کلیات و مفاهیم.....
۴۱	مفهوم پیشرفت و توسعه از دیدگاه مقام معظم رهبری.....
۴۵	شاخصه های جامعه توسعه یافته.....
۴۸	سیاست های توسعه و پیشرفت.....
۵۲	مفهوم سرمایه اجتماعی (انسانی) در کلام رهبری.....
۵۴	مفهوم عدالت اجتماعی و وحدت آفرین در کلام رهبری.....
۵۹	فصل دوم: محیط ناسی خوزستان.....
۶۰	وجه تسمیه خوزستان.....
۶۴	جغرافیای استان خوزستان.....
۶۴	تقسیمات کشوری.....
۶۴	جمعیت استان.....
۶۸	جغرافیای طبیعی و اقلیم استان.....
۶۹	زمین شناسی.....
۷۰	زلزله خیزی.....
۷۲	سابقه زمین لرزه های خوزستان.....
۷۲	توپوگرافی.....
۷۴	پوشش گیاهی.....
۷۷	جغرافیای تاریخی استان.....
۸۱	اماکن تاریخی معروف استان خوزستان.....
۸۱	آسیاب رعنائی دزفول.....
۸۱	اشکفت سلمان.....
۸۱	بنای معین التجار.....
۸۳	بند میزان.....
۸۳	پل سفید.....
۸۳	پل سیاه.....
۸۳	پل قدیم دزفول.....
۸۳	خرابه های شهر ارجان.....

۸۳	دانیال نبی (ع) شوش
۸۳	زیگورات چغازنبیل
۸۴	شوش
۸۴	صفه سر مسجد
۸۴	قلعه باستان‌شناسی شوش
۸۵	قلعه دا و دختر
۸۵	کلاه فرنگی
۸۵	نقش برجسته کول فرح
۸۶	گردشگاه ۶، طبیعی
۸۶	آبشار ی‌رشت (سیکاها)
۸۶	منجنیق (نهر اریق)
۸۶	ژئوپلیتیک خوزستان
۸۷	وضعیت توپوگراف خوزستان
۸۸	شبکه آب‌ها
۹۰	موقعیت مکانی استان خوزستان
۹۱	موقعیت هیدروپلیتیک استان خوزستان
۹۲	موقعیت استراتژیک استان خوزستان
۹۲	موقعیت ژئوآکونومیک استان خوزستان
۹۴	موقعیت ژئوکالچر استان خوزستان
۹۵	فصل سوم: جغرافیای انسانی خوزستان
۹۷	بررسی روند تحولات جمعیتی
۹۸	خانوار و ساختار آن
۹۹	ساختار سنی
۱۰۰	ساختار جنسی
۱۰۱	مهاجرت
۱۰۲	متولدین ثبت‌شده
۱۰۳	متوفیان ثبت‌شده
۱۰۴	ازدواج و طلاق ثبت‌شده
۱۰۵	وضعیت سواد
۱۰۵	وضعیت فعالیت
۱۰۶	خصوصیات فرهنگی و اجتماعی
۱۰۷	دین و مذهب

فصل چهارم: عوامل، بنیان ها و ظرفیت های پیشرفت و زیرساخت های اقتصادی در
استان خوزستان ۱۰۹

جغرافیای اقتصادی	۱۱۳
کشاورزی	۱۱۳
دامپروری	۱۱۶
شیلات	۱۱۶
صنایع کارخانه ای	۱۱۶
صنایع نفت، و گاز	۱۱۶
صنایع دستی	۱۱۹
خدمات	۱۲۰
دسترسی به آب های زیرزمینی و سطحی	۱۲۱
وجود امکانات زیربنایی	۱۲۱
همجواری با بازارهای مصرف خارجی (کشورهای حاشیه خلیج فارس)	۱۲۱
سازمان منطقه آزاد تجاری، صنعتی و خدماتی (آبادان- خرمشهر)	۱۲۱
منطقه آزاد اروند در شمال غرب خلیج فارس	۱۲۱

فصل پنجم: چالش ها در خوزستان ۱۲۳

توسعه صادرات خوزستان؛ چالش ها و راهکارها	۱۲۵
چالش های کشاورزی خوزستان و راهکارهای برون رفت از آن	۱۲۸
بحران آب در خوزستان؛ علل و راهکارها	۱۳۳
دلایل کاهش منابع آبی خوزستان	۱۳۴
ماجرای انتقال آب ایران به کشورهای حاشیه خلیج فارس	۱۳۷
بحران ریزگردها در استان خوزستان	۱۴۰
کانون های ریزگرد	۱۴۳
بحران بیکاری در استان خوزستان	۱۴۶
چالش های امنیتی خوزستان	۱۵۲

فصل ششم: مقایسه و تحلیل عملکرد بودجه ای دولت ها در خوزستان ۱۵۷

مقایسه و تحلیل عملکرد اقتصادی دولت های بعد از انقلاب	۱۵۹
اهداف، سیاست ها و برنامه های توسعه و عملکرد	۱۵۹
دولت های بعد از انقلاب	۱۶۰
دوره ۱۳۶۷ - ۱۳۶۱	۱۶۰
دوره ۱۳۶۵ - ۱۳۶۸: برنامه های اول و دوم	۱۶۱

دوره ۱۳۸۳-۱۳۷۶: برنامه‌های دوم و سوم.....	۱۶۵
دوره ۱۳۸۷-۱۳۸۴: برنامه چهارم.....	۱۶۸
ارزیابی کمی دولت‌ها.....	۱۷۰
رشد اقتصادی.....	۱۷۰
سهم ارزش افزوده گروه‌ها.....	۱۷۱
وضعیت مالی دولت.....	۱۷۲
درآمدهای مالیاتی دولتی.....	۱۷۳
بخش پولی و بانکی.....	۱۷۴
شاخص قیمت‌ها و تورم.....	۱۷۵
شاخص بازار مالی.....	۱۷۶
تحولات نرخ ارز.....	۱۷۷
تجارت خارجی.....	۱۷۹
شاخص‌های رشد و تولید ناخالص داخلی.....	۱۸۱
ضریب برداشت.....	۱۸۳
وضعیت بودجه خوزستان در صورت‌های پس از انقلاب.....	۱۸۶
آنچه از سال ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵ در خوزستان گذشت.....	۱۸۶
بودجه سال ۱۳۹۶ استان خوزستان.....	۱۸۷
بودجه سال ۱۳۹۷ استان خوزستان.....	۱۸۸
پیش‌بینی بودجه ۱۳۹۸ استان خوزستان.....	۱۹۰

فصل هفتم: ظرفیت‌های منطقه‌ای پیشرفت در خوزستان با تأکید بر عراق و کویت ۱۹۳

تجارت ده‌ساله ایران و کویت به روایت آمار.....	۲۰۵
روابط تجاری ایران و عراق.....	۲۰۶
بررسی روند مبادلات ایران و عراق از سال ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۵.....	۲۰۶
روابط ایران و عراق در سال ۲۰۱۷.....	۲۱۲
ایران و رقبا در عراق.....	۲۱۳
سهم استان خوزستان در صادرات.....	۲۱۶
خوزستان و چالشی به نام صادرات غیرنفتی.....	۲۲۴

فصل هشتم: دلایل توسعه‌نیافتگی خوزستان نسبت به سایر استان‌ها..... ۲۳۷

مدیران نالایق و سفارشی؛ عامل مهم عقب‌ماندگی.....	۲۴۱
نقش رسانه‌ها در توسعه.....	۲۴۲
عامل فرهنگ؛ دلیل دیگر توسعه‌نیافتگی.....	۲۴۲

فصل نهم: عوامل پیشرفت خوزستان ۲۴۱

عوامل پیشرفت خوزستان ۲۴۳

منابع ۲۵۳

منابع فارسی ۲۵۵

منابع لاتین ۲۵۷

منابع اینترنتی ۲۵۷

www.ketab.ir

مقدمه

خوزستان قهرمان در دهه پیشرفت و عدالت، فاقد راهبرد منسجم است؛ راهبردی که بتواند این استان را از وضع ناهنجار فعلی نجات دهد و مسیر پیشرفت و عدالت را به روی آحاد مردم این استان بگشاید.

حقیر، خلأ رجه دکتابی با اطلاعات پایه را در مورد خوزستان احساس کردم؛ کتابی که آمار و اطلاعات مستندی در اختیار آحاد مردم، به‌ویژه مسئولان قرار دهد تا بتوانند سیاست‌ها، راهبردها و برنامه‌هایی را در حوزه‌های مختلف تنظیم کنند. راهبردهای ۷ و ۸ تجربه تلخی هستند. شاه شامد ستیم که یک مدیر یا مسئول کاری انجام می‌دهد و مسئولان بعدی ۱۸۰ درجه سلف‌کن را انجام می‌دهند. امروز در برنامه‌های زیرساختی نباید دچار اعوجاج و سیاست‌زدگی شویم. برنامه‌های زیرساختی باید آنقدر محکم و استوار باشند که با تغییر دولت‌ها نه‌تنها دچار کم‌رنگی نشوند، بلکه شتاب بیشتری بگیرند.

ضرورت دیگر گردآوری و تألیف این کتب، مطالب‌گری مردم است. هر چه اطلاعات مردم شریف خوزستان بیشتر باشد، مطالبه‌گری بهتری خواهند داشت. از دیگر ضرورت‌های گردآوری این کتاب با دیباچه بیانیه دوم انقلاب اسلامی مقام عظمای ولایت، نگاه ولایی به راهبردها و برنامه‌های استان است. پس از این باید خوزستان را با تک‌تک کلمات نورانی مقام عظمای ولایت ساخت. در واقع معیار، ملاک، مبرر و مدف برنامه‌های استان باید در چارچوب بیانیه دوم انقلاب اسلامی باشد.

لازم است دلسوزان خوزستانی این مکتوبه را مورد نقد عالمانه قرار دهند تا در چاپ‌های بعدی کتاب از نظرات ارزشمند آن‌ها بهره بگیریم. البته در این نوشتار از آمار و اطلاعات پایه مربوط به بحث انتهایی کتاب استفاده کرده‌ایم تا راهگشای پیشرفت این خطه ارزشمند میهنمان باشد.

حقیر، این کتاب را به شهیدان، جانبازان و رزمندگان هشت سال دفاع مقدس و مدافعان حرم تقدیم می‌نمایم تا با استعانت از ارواح پاک شهیدان بتوانیم خوزستان را بسازیم؛ شهری که دروازه ورود شیعه به ایران اسلامی است و ان شاء الله هنگام ظهور حجت خدا حضرت صاحب‌الزمان (عج) عزت ابدی خواهد یافت.

سرتیپ خلبان امیر حیات‌مقدم
رئیس پژوهشکده امنیت ملی

www.ketab.ir